

**Η στήριξη της Εκκλησίας των Αλεξανδρέων
ως διέξοδος στον ταραγμένο κόσμο
της αφρικανικής ηπείρου
με βάση τον λόγο του Ευαγγελίου**

Η ιστορία της διάδοσης του Ευαγγελίου στον απέραντο χώρο της αφρικανικής ηπείρου αρχίζει ήδη λίγα χρόνια μετά την Σταύρωση και την Ανάσταση του Χριστού, με την διασπορά των Μαθητών και Αποστόλων του στον τότε γνωστό κόσμο και την άφιξη στην Αλεξάνδρεια του Ευαγγελιστή Μάρκου. Η ίδρυση της Εκκλησίας των Αλεξανδρέων, η οποία για διάφορους λόγους, που δεν είναι εδώ ο χώρος για να αναφερθούμε, τοποθετείται συμβολικά στο έτος 63, χρονολογία κατά την οποία προσδιορίζεται με επιστημονικά κριτήρια ο μαρτυρικός θάνατός του¹.

Ο χώρος, όπου πηγνύεται ως ορόσημο της απαρχής της διάδοσης της διδασκαλίας του Ναζωραίου στην απέραντη Αφρική η έδρα του Χριστιανισμού, είναι το σημείο εκείνο της οικουμένης, όπου ο Μεγαλέξανδρος, μερικούς αιώνες πριν, με προορατικότητα και σύνεση, χαρακτηριστικά ενός από τους μεγαλύτερους ηγέτες που εμφανίστηκαν ποτέ στη Γη, είχε επιλέξει, για να ανεγείρει μία ακόμη πόλη με το όνομά του.

Είναι η *Άλεξάνδρεια παρά τῷ ποταμῷ Αἰγύπτω*, εκείνη που θεμελιώθηκε μεταξύ της νήσου Φάρος και της Ρακώτιδος τον Ιανουάριο του 331 π.Χ. και που διατηρεί και σήμερα το όνομά της (*Αλ-Ισκεντερίγια*). Εκείνη που έμελλε να αποβεί η μεγαλύτερη, η ενδοξότερη, η μακροβιότερη, η πόλη όπου άφησε τα σημάδια της ασύγκριτης διάνοιάς του ο μακεδόνας βασιλιάς, και όπου αιώνες μετά ο Ελληνισμός και η Ορθοδοξία μεγαλούργησαν, και εξακολουθούν, ως στοιχεία της ελληνικής φυλής, να είναι πλεγμένοι σφιχτά από τις ρίζες ως τις άκρες των κλάδων του δέντρου τους, να

---

¹ Βλ. σχετικά την μελέτη μας Καμαλάκη Σπυρ.: Από τον Μέγα Αλέξανδρο στον Ευαγγελιστή Μάρκο, Απόπειρα αγνής χαρτογράφησης της δισχιλιοχρονής ιστορίας του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, Αθήνα 2010, σσ. 83 κ.ε.

προσφέρουν, με την ευεργετική παρουσία τους, την πίστη, τον πολιτισμό, τον ανθρωπισμό, με άλλα λόγια την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο στα έθνη και τις φυλές της Αφρικής.

Σε εποχές κατά τις οποίες η πίστη βάλλεται ως ένα από τα τελευταία οχυρά της ελεύθερης βούλησης και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ακόμη και ο πλέον αδιάφορος ή κακόπιστος μπορεί να διαπιστώσει, ότι το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, παρά τις ανά τους αιώνες περιπέτειες, εξαιτίας πολέμων, αιρέσεων, δυστυχίας, στέρησεων και ακόμη πολλών άλλων δυσχερειών, κρατεί νοερά με περηφάνια και ενθουσιασμό πάνω από την μαύρη ήπειρο το λάβαρο που είδε στο, αποφασιστικής για τον Χριστιανισμό σημασίας, όραμά του ο Μέγας Κωνσταντίνος.

Στην απέραντη αυτή περιοχή της γης, με τις τόσες ιδιαιτερότητες, τον απεριόριστο φυσικό της πλούτο, τους σημαντικούς πολιτισμούς που αναπτύχθηκαν στα εδάφη της, αλλά και τις εκπληκτικές αντιθέσεις στην ζωή των πληθυσμών της, οι οποίοι πέρα από τις ασθένειες, την λειψυδρία, την πείνα και όσες άλλες συμφορές που τους μαστίζουν, από αιώνες πολλούς υπέστησαν, αλλά και συνεχίζουν να υφίστανται, την εκμετάλλευση και τον εξανδραποδισμό εκ μέρους ορισμένων από τους ισχυρούς του πλανήτη μας, σ' αυτήν λοιπόν την περιοχή του κόσμου, το Πατριαρχείο που ίδρυσε ο Ευαγγελιστής Μάρκος συνεχίζει να δίνει το μήνυμα της δύναμης του Σταυρού του Ιησού Χριστού και αναλίσκεται με ενθουσιασμό και αγάπη στην σωτηρία και τον φωτισμό ολοένα και περισσότερων Αφρικανών.

Συμπαραστέκεται στους δοκιμαζόμενους αυτούς ανθρώπους, που γεύτηκαν επί αιώνες «την άδοξον δόξαν των ανθρώπων»², χωρίς να τους ζητεί αντάλλαγμα, χωρίς να τους στερεί την ελευθερία τους. Προστρέχει και δίνει νερό στους διψασμένους, τροφή στους πεινασμένους, γιατροπορεύει τους ασθενείς που περιμένουν κάποιο Σαμαρείτη να τους δώσει το χέρι της σωτηρίας, γιατί υπάρχουν πολλά εκατομμύρια άνθρωποι στην Αφρική που στερούνται σήμερα, στον 21^ο αιώνα, ακόμη και τα

---

² Από την προσευχή του Αγίου Νήφωνος

αυτονόητα. Και παράλληλα χτίζει εκκλησίες, σχολεία, νοσοκομεία, ακόμη και εργοστάσια, προκειμένου να συμβάλει στην καλύτερευση των συνθηκών της διαβίωσής τους.

Το Πατριαρχείο φέρει, όπως έχει ειπωθεί: «την παράδοση της γονιμοποιήσεως του σπερματικού λόγου με τον λόγο του Θεού, τη συνάντηση του ελληνιστικού φιλοσοφικού λόγου με τον χριστιανικό, αλλά και των ισχυρών δεσμών με τη γλώσσα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης και τη γένεση και διαμόρφωση της χριστιανικής σκέψης και παράδοσης. Τούτη την παράδοση συνεχίζει και διασώζει και αγιοπνευματικώς μεταλαμπαδεύει το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας σήμερα στον ευρύτερο χώρο της Αφρικής, ως φυσικός κληρονόμος της αλεξανδρινής διάνοιας και της αλεξανδρινής σκέψης»³.

Αν θα επιχειρούσε κάποιος να παραφράσει μερικούς από τους στίχους του Κωνσταντίνου Καβάφη, του διαχρονικού υμνητή της Αλεξάνδρειας, όπως τούτοι εδώ:

*Κι απ' την θαυμάσια πανελλήνιαν εκστρατεία,
την νικηφόρα, την περίλαμπρη,
την περιλάλητη, την δοξασμένη
ως άλλη δεν δοξάσθηκε καμιά,
την απαράμιλλη: βγήκαμ' εμείς·
ελληνικός καινούριος κόσμος, μέγας.*

ή αυτούς:

*Και την Κοινήν Ελληνική Λαλιά
ὡς μέσα στην Βακτριανή την πήγαμεν, ὡς
τους Ινδούς.*

... Εμείς· οι Αλεξανδρείς...

...Οι επίλοιποι Έλληνες Αιγύπτου....⁴

προσαρμόζοντάς τους στο μέγεθος της προσφοράς και στο άπλωμα των δραστηριοτήτων των στελεχών του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, που δεν είναι πολυάριθμοι αλλά αποφασισμένοι, όχι μόνον στον καθαρά θεολογικό και ποιμαντικό τομέα, αλλά και στον κοινωνικό και τον

³ Τζουμέρκα Παναγιώτη : Πατριαρχείο Αλεξανδρείας, Χελάνδιον, Προσκυνήματα της Ορθοδοξίας -6- Αθήνα 2007, σσ. 147-148

⁴ Καβάφη Κ. Π., Στα 200 π.Χ., Ποιήματα 1896-1933, Φυκίρης, 1982, σ. 220

φιλανθρωπικό, θα έδινε μια εικόνα ξεκάθαρη και αντιπροσωπευτική του έργου που συντελείται με αφοσίωση και αυτοθυσία από αυτούς τους ανθρώπους σήμερα στην Αφρική. Μόνον που από εδώ αναδύεται ένας νέος κόσμος, ποτισμένος με το αίμα του Σταυρού, αναστάσιμος. Ένας κόσμος στον οποίο προσφέρεται η μαρτυρία των πιστών από το περίσσευμα της ευχαριστιακής εμπειρίας, που συνιστά τον αυθεντικό τρόπο άσκησης της αποστολής της Εκκλησίας.

Αυτή η μαρτυρία απεικονιζόταν κατά τρόπο εκπληκτικό στην ευχετήρια κάρτα του Πάσχα του 2009 του ρέκτη Μητροπολίτη Καμερούν κ. Γρηγορίου: ένας μικρός αφρικανός, κρατεί σε ένα μνημόσυνο στο ύπαιθρο μια μεγάλη εικόνα της Αναστάσεως. Πάνω στη σοβαρή παιδική μορφή του είναι απλωμένη η βεβαιότητα ότι κρατεί τον θησαυρό της ζωής του. Στηρίζει και στηρίζεται και το ίδιο με πίστη και αγαλλίαση και τρυφερότητα. Αποτύπωση της πιο ζωντανής, της μοναδικής ελπίδας, που λείπει από τα χορτασμένα παιδιά του πολιτισμένου κόσμου.

Αυτός ο αναστάσιμος χαρακτήρας επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι η κλήση και η αποστολή των πιστών δεν συνίσταται στο να μεταδοθούν θρησκευτικές αλήθειες ή στο να δημιουργηθούν θρησκευτικές ομάδες, αλλά στο να αποκαλυφθεί η κυριαρχία του Ιησού Χριστού και να φανερωθεί μέσα στο κόσμο η πραγματικότητα της Βασιλείας του⁵.

Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, όπως παρατηρεί γνωστός πανεπιστημιακός καθηγητής, και η Εκκλησία κάθε Κυριακή, κατά την ευχαριστιακή λατρευτική της σύναξη γιορτάζει το γεγονός της Ανάστασης. Για τον ίδιο λόγο στην Ορθόδοξη Εκκλησία η ευχαριστιακή λειτουργική σύναξη δεν αποτελεί μόνο εφαλτήριο για ιεραποστολή, αλλά και αυτό καθ'εαυτό ιεραποστολικό γεγονός. Κατά την ορθόδοξη Θεολογία, υπογραμμίζει ο ίδιος, η θεία λειτουργία δεν είναι μόνο η πραγματική έκφραση της

---

⁵ http://theology-xaris.blogspot.com/2008/01/blog-post_17.html

θείας αποκάλυψης - είναι επίσης και η προληπτική φανέρωση της ερχόμενης Βασιλείας του Θεού⁶.

Ο ποιητής της Αλεξανδρείας, τους στίχους του οποίου παραθέσαμε πιο πάνω, αναφέρεται φυσικά στους Έλληνες που ακολούθησαν τον Μέγα Αλέξανδρο στην εκστρατεία του. Η νέα ματιά στην ιστορία της πόλης, η απόδοση που θα αναφερόταν στον άλλο κλάδο της ιστορία της, στον Χριστιανισμό, και μάλιστα στην Ορθοδοξία, έχει έναν άλλο αρχηγό. Εκείνον που δεν κράτησε όπλα, παρά αυτό που ονομάζεται αγάπη, Εκείνον που βρίσκεται αδιάκοπα στην πρώτη γραμμή αυτής της άλλης «εκστρατείας», με οδηγό τον σταυρό του Μαρτυρίου του, μετασχηματισμένο σε μαρτυρία αγάπης, συνοδοιπόρος σε αυτόν τον μακρύ και ανάντη δρόμο που περνά από κάθε γωνιά της αφρικανικής γης, φάρος και καθοδηγητής, ο Χριστός. Αυτός είναι ο αρχηγέτης της πανανθρώπινης επανάστασης της αγάπης, και το μήνυμά του έδωσε το αληθινό, το γνήσιο νόημα της ζωής στους ανθρώπους της Αφρικής, που στερεώνει με την πίστη την ψυχή τους και δυναμώνει το σώμα τους.

Επομένως δεν είναι κενός λόγος το ότι η ιεραποστολή εδράζεται στον ευαγγελικό λόγο. Ευαγγελικό είναι αυταπόδεικτα το υπόβαθρό της. Είναι η διαρκής και αδιάπτωτη παρουσία του Χριστού στην πορεία προς τους ανθρώπους της Αφρικής από το πρώτο ως το τελευταίο κληρικό ή μοναχό του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας. Γι' αυτό και παρά τις αντιξοότητες και τα προβλήματα που αναφύονται καθημερινά, τα αποτελέσματα είναι χειροπιαστά και τα μηνύματά πάντοτε ελπιδοφόρα, αφού ακριβώς στον Χριστό βρίσκεται η απαρχή της ιεραποστολής στην Αφρική, αλλά βέβαια και όπου αλλού. Στον Χριστό που στάλθηκε από τον Θεό και Πατέρα του μαζί με το Άγιο Πνεύμα («καθώς απέσταλκέ με ὁ πατήρ, καγὼ πέμπω ὑμᾶς. Καί τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῖς: λάβετε πνεῦμα ἅγιον»,⁷ για να ακολουθήσουν και οι Απόστολοι, όπως παραδίδεται στο κατά Ματθαῖον Ευαγγέλιο.

⁶ Βασιλειάδη Πέτρου: Ενότητα και Μαρτυρία, εκδ. Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2007

⁷ Ιωαν. 20, 21.

Εκεί θεμελιώνεται θεολογικά η ιεραποστολή ως καταγεγραμμένη παρακαταθήκη του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού με τα ακόλουθα λόγια, τα οποία αποτελούν το έμβλημα αλλά και τον σκοπό όσων συνειδητοποιούν αυτήν την εντολή: *«Πορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτούς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν»*⁸. Είναι από τα τελευταία λόγια που απηύθυνε ο Χριστός προς τους μαθητές του.

Αυτές οι δύο θεμελιώδεις εκφάνσεις της πνευματικής και φιλανθρωπικής δραστηριότητας που συνοδεύει την λατρευτική και σωτηριώδη δραστηριότητα του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας συνεχίζουν ανά τους αιώνες την προσφορά τους, μεταλλασσόμενες αναγκαστικά, ανάλογα με τις περιστάσεις, που σχεδόν ποτέ δεν υπήρξαν ιδεώδεις.

Εσωτερικοί και εξωτερικοί εχθροί, από τα πρώτα χρόνια της ίδρυσης του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας του προκαλούσαν ανυπολόγιστες καταστροφές και δημιουργούσαν τεράστια και δυσεπίλυτα προβλήματα, επιδεινώνοντας την εκ των πραγμάτων χωρίς οικονομικούς πόρους Εκκλησία των Αλεξανδρέων. Η παρουσία σπουδαίων ανδρών στον θρόνο του Ευαγγελιστή Μάρκου, ιδίως μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, όπως οι κρητικής καταγωγής Πατριάρχες *Σίλβεστρος, Μελέτιος Πηγάς ο Κύριλλος Β΄ ο Λούκαρις, Γεράσιμος Α΄ ο Σπαρταλιώτης* και *Μητροφάνης ο Κριτόπουλος*, οι ενισχύσεις από τις Παρίστριες Ηγεμονίες και την Ρωσία, αλλά και η συμπαράσταση του Οικουμενικού Πατριαρχείου προσέφεραν κάθε τόσο νέες δυνατότητες για την συνέχιση και την εξάπλωση του έργου του.

Από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα αρχίζει για το Πατριαρχείο αλλά και για τον Ελληνισμό που δρα στην Αίγυπτο μια καινούρια εποχή. Η λαίλαπα που ξέσπασε στην Αίγυπτο μετά την έκρηξη της Επανάστασης του 1821 στην Ελλάδα, ως αντίκτυπος των εκεί γεγονότων. Η

---

⁸ Ματθ. 28, 18 - 20.

πρόοδος που είχε αρχίσει να εμπεδώνεται στην Εκκλησία των Αλεξανδρέων διακόπηκε, πολλοί έφυγαν και περισσότεροι ήρθαν από την ρημαγμένη Ελλάδα σιδηροδέσμοι σκλάβοι, αντικείμενα αγοραπωλησιών στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Πολλούς από αυτούς, παρά την φτώχεια και τη δυστυχία του, απελευθέρωσε το Πατριαρχείο επί Πατριάρχη Ιεροθέου και τους έστειλε πίσω στην πατρίδα τους⁹.

Οι ιστορικές τύχες, η αδιατάρακτη σχέση του Ελληνισμού με τη χώρα του Νείλου και η θέση της Πόλης του Μεγαλέξανδρου και του Ευαγγελιστή Μάρκου, συνετέλεσαν ώστε η παρουσία των Ελλήνων στην Αλεξάνδρεια, από τα μέσα περίπου του 19^{ου} αιώνα, κατά χιλιάδες, να σώσει νέα ώθηση και στο Πατριαρχείο. Η Αλεξάνδρεια, πάντα αποτελούσε για τους φιλόδοξους Έλληνες έναν προσιτό και σχετικά κοντινό τόπο για ν' αναπτύξουν τις όποιες επιχειρηματικές τους δραστηριότητες. Τότε, και επί πατριαρχίας του Μελέτιου, άρχισε να οργανώνεται η σύγχρονη ιεραποστολική δραστηριότητα του Πατριαρχείου σε ολόκληρη την αφρικανική ήπειρο¹⁰. Ο Μελέτιος Μεταξάκης (1926-1935)¹¹ υπήρξε ο πρώτος Πατριάρχης Αλεξανδρείας που διεκδίκησε τον τίτλο «και πάσης Αφρικής».

Λαοί και φυλές χαμένοι μέσα στις απέραντες ζούγκλες, στριμωγμένοι σε κάποιες οάσεις, απομονωμένοι στην εσχατιά του απρόσιτου, άνθρωποι που ζούσαν λες τυφλοί, χωρίς προοπτικές, χωρίς να προσμένουν κάτι από μια ζωή που δεν εννοούσαν, λάτρευαν ως θεούς τους λίθους και κάθε τι στην φύση που αγαπούσαν ή φοβόντουσαν, ποτάμια, δέντρα, φυσικά φαινόμενα, ήρθε η ώρα και γνώρισαν τον αληθινό Θεό, που πήγε να τους συναντήσει, να τους σώσει, να τους ξεδιψάσει, να τους σταθεί στην ερημιά και την απομόνωση, να τους

---

⁹ Καμαλάκη Σπυρ.: Από τον Μέγα Αλέξανδρο στον Ευαγγελιστή Μάρκο. Απόπειρα αχνής χαρτογράφησης της δισχιλιόχρονης ιστορίας του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, Αθήνα 2010, σ. 328 κ. ε.

¹⁰ Παπαδοπούλου Χρυσοστόμου Μ., Μητροπολίτου Καρθαγένης: Το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας και πάσης Αφρικής στο χρόνο. Από τον Απόστολο Μάρκο στην Τρίτη χιλιετία, έκδοση Υπουργείου Εθνικής Αμύνης, Επιτελείο Υπουργού, Αθήνα-Αλεξάνδρεια 2000,έ.α. σ. 178.

¹¹Καμαλάκη Σπυρ., έ.α. σ. 348 κ.ε.

προσφέρει το μήνυμα της ελπίδας με την μορφή των ιεραποστόλων κληρικών του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας.

Η παρουσία ανθρώπων με διάθεση για προκοπή, με σύνεση και οραματισμούς, δημιούργησε στην Αίγυπτο συνθήκες που ευνόησαν και την Εκκλησία των Αλεξανδρέων. Έτσι προήλθε και η τάξη που αποκλήθηκε «Αλεξανδρινοί Ευεργέτες». Μια δράκα προσώπων με εθνική μνήμη, που πρόκοψαν δουλεύοντας σκληρά και με τις προσφορές τους, τόσο στην Αίγυπτο όσο και στην καθημαγμένη Ελλάδα, άλλαξαν σε πολλά τα δεδομένα του κοινωνικού γίνεσθαι τόσο στην Αίγυπτο όσο και στην Ελλάδα.

Οι πολιτικές μεταβολές και η πρόοδος της επιστήμης μετέβαλαν σε κάποια χρονική στιγμή, στα μέσα περίπου του 20^{ου} αιώνα την κατάσταση του ελληνικού στοιχείου στην Αίγυπτο. Οι Έλληνες τότε εγκατέλειψαν στο μεγαλύτερο ποσοστό τους την Αλεξάνδρεια. Επέστρεψαν στην μητρόπολη ή πήγαν μακρύτερα, αναζητώντας νέους τόπους για να ζήσουν και να στεριώσουν.

Η Εκκλησία τους όμως παρέμεινε εκεί που την θεμελίωσε ο Ευαγγελιστής Μάρκος. *Εφ' ώ ετάχθη*. Αλλά δεν έμεινε στο μεγαλείο του παρελθόντος ούτε και ταράχθηκε από την ερήμωση. Συνέχισε με μεγαλύτερο ζήλο το θεοφρούρητο έργο της. Στις ημέρες μας νέο είδος ευεργεσίας ανθεί στην Αλεξάνδρεια και στην Αίγυπτο. Οι ευεργέτες δεν ασκούν εμπόριο βαμβακιού και σταριού, και δεν καταγίνονται με φυτείες και εργοστάσια. Καλλιεργούν με δυναμισμό και ένταση, αλλά όχι την γη. Εργάζονται στην πνευματική άρουρα της αφρικανικής ηπείρου, διδάσκοντας στους ευγενείς λαούς της το Ευαγγέλιο του Χριστού.

Από δεκαετίες απλώνεται όλο και πιο βαθιά στην καρδιά, την απέραντη καρδιά της Αφρικής, δημιουργώντας μια καινούρια τάξη «ευεργετών». Των ιεραποστόλων κληρικών του και των λαϊκών συνεργατών τους. Με τους οραματισμούς και την καθοδήγησή του αγωνίζονται όχι μόνον για τον φωτισμό των λαών της Αφρικής και τη σωτηρία τους με την διδασκαλία του Ευαγγελίου, που είναι η πρώτη, η πρωταρχική αποστολή τους, αλλά και στην εκπαίδευση, την μετοχή στην

παιδεία, που θα τους βοηθήσει άμεσα στην καλύτερευση των συνθηκών ζωής, στην σύμπραξή τους στον πολιτισμό γενικότερα και στην συμβολή τους σ' αυτόν μελλοντικά.

Εκείνος που θα θελήσει να γνωρίσει την σημερινή έκταση και δικτύωση των οργανώσεων των Μητροπόλεων του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας θα εκπλαγεί, διότι δεν είναι δυνατόν να διανοηθεί την έκταση της εργασίας που γίνεται σιωπηρά τόσο από κληρικούς όσο και λαϊκούς αφοσιωμένους στο έργο της Ιεραποστολής, τις δυσκολίες, τα προβλήματα κάθε είδους σε μια περιοχή του κόσμου με πολλές ελλείψεις και ανάγκες, όπου η αγάπη και το καθήκον είναι τρόπος ζωής σε όσους αποφασίσουν να ζήσουν προσφέροντας σ' αυτήν την ήπειρο αλλά και την ομορφιά που εκπέμπουν τα έργα που πραγματοποιούνται εκεί και το φως που ξεχύνεται από τα πρόσωπα όσων γνωρίζουν το Ευαγγέλιο του Χριστού.

Η Εκκλησία του Χριστού όμως έχει τελείως διαφορετικά οράματα από εκείνα που τελικά ταλανίζουν τον κόσμο μας σήμερα και η Εκκλησία των Αλεξανδρέων τα κάνει πράξη, χωρίς τυμπανοκρουσίες, χωρίς να αποβλέπει σε κέρδη, χωρίς κρυμμένες συμφωνίες ή σκοπούς άνομους. Με πνευματικό ταγό έναν δοκιμασμένο ιεράρχη. Τον Πατριάρχη Θεόδωρο, στο πρόσωπο του οποίου αντικατοπτρίζεται η ευεργεσία που απλώνει την προσφορά της σαν ένα σωστικό δίχτυ σε όλη την Μαύρη Ήπειρο. Η όλη ιεραποστολική δράση του αλλά και το μείλιχιο τού χαρακτήρα του είναι η αιτία της αγάπης και της εμπιστοσύνης όλων των Αφρικανών στο πρόσωπό του, αλλά και των Κοινοτήτων Ελλήνων και Αράβων στην Αίγυπτο και όλη την Αφρική. Τον χαρακτήρισαν ως «*Ιεραπόστολο Πατριάρχη*» και «*Πατριάρχη της Αγάπης*» για τα παιδιά της Αφρικής.

Στην ιστορική Ι. Πατριαρχική Μονή του Αγίου Σάββα Αλεξανδρείας επαναλειτούργησε, χάρη στις άοκνες προσπάθειες του η Πατριαρχική Σχολή Αλεξανδρείας *Μέγας Αθανάσιος* με αποστολή την προετοιμασία, εκπαίδευση και κατάρτιση στελεχών και συνεργατών του ανθρωπιστικού έργου της Ιεραποστολής, με μαθήματα Γεωπονίας, νοσηλευτικής και θεολογικής φύσεως. Η Πατριαρχική Σχολή αποτελεί εκπαιδευτικό ίδρυμα

τριετούς φοίτησης αναγνωρισμένο από την Ελλάδα και την Αίγυπτο.

Όμως ο Πατριάρχης Θεόδωρος οραματίζεται και κάτι άλλο, περισσότερο ουσιαστικό, μεγαλύτερο, ριζοσπαστικό. Δεν αρκεί η βοήθεια που καλύπτει τις ανάγκες του παρόντων. Αποβλέπει στην καλλιέργεια ενός καλύτερου αύριο για το ποίμνιό του και όχι μόνον γι' αυτό. Αποβλέπει στην ίδρυση στην Αλεξάνδρεια μιας Εκκλησιαστικής Ακαδημίας, που την ονόμασε *Διεθνή Ακαδημία του Μεγάλου Αλεξάνδρου*. Θα είναι τετραετούς φοίτησης, ισόβαθμης πανεπιστημίου. Η πραγμάτωσή της συνιστά την απαρχή ενός άλλου είδους μαραθώνιο στα βάρη της Αφρικής και από εκεί με το Φως και την Αγάπη που αποπνέει, στην Οικουμένη. Ένα μαραθώνιο ευεργετικό για τους ανθρώπους, πραγμάτωση της Διδασκαλίας του Χριστού

Όπως πολύ εύστοχα έχει γραφεί το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας υπήρξε ο θεματοφύλακας των παραδόσεων του Ελληνικού Έθνους στην Αίγυπτο. Κάποτε έπαθε μεγάλες καταστροφές και σιώπησε. Κάποιοι πρόφτασαν να το οικτίρουν και να το θρηνήσουν. Αλλά ως Φάρος τηλαυγής φέγγει στην Αίγυπτο αλλά και σε ολόκληρη της Αφρική και εκφράζει με άλλα λόγια για μια Εκκλησία και ένα Έθνος εκείνο που διατύπωσε ο Απόστολος Παύλος για την Ανάσταση των νεκρών, ότι δηλαδή *«σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν»*¹².

Μια πρόχειρη αναφορά στο τι συμβαίνει σε ολόκληρη την Αφρική με την φροντίδα, την ανύσταχτη παρουσία των κληρικών της Αλεξανδρινής Εκκλησίας, θα προσφέρει μια διάσταση μόνον αυτού του έργου:

Ιδρύνονται διαρκώς νέοι ναοί και μοναστήρια, σχολεία όλων των βαθμίδων, κατηχητικά σχολεία, μετακινούμενα σχολεία για την αντιμετώπιση του αναλφαβητισμού, σεμινάρια, πολυάριθμα ορφανοτροφεία, γηροκομεία, νοσοκομεία, κλινικές, κέντρα υγείας,

---

¹² Α' Κορ. ιε', 43-44.

βρεφονηπιακοί σταθμοί, οίκοι τυφλών, σχολές κωφών, ιεραποστολικά κέντρα, σχολές κοινωνικής και τεχνικής επιμόρφωσης. Γίνεται ανοικοδόμηση και εξοπλισμός βιοτεχνίας κατασκευής τεχνητών μελών, βακτηριών και αναπηρικών αμαξιδίων, συγκεκριμένα στην Ιερά Επισκοπή της Σιέρρα Λεόνε, όπου υπάρχουν πολλοί ανάπηροι από τους διαρκείς και ανελήητους πολέμους. Επιχειρείται σε πολλά σημεία διάνοιξη πηγαδιών σε άνυδρες περιοχές και γίνονται πολλές γεωτρήσεις για την παροχή πόσιμου νερού σε δύσκολες και πολιτιστικά απρόσιτες περιοχές και λαμβάνεται μέριμνα για την καθημερινή βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων αυτών των περιοχών. Προσφέρεται βοήθεια σε φυλακισμένους και άγαμες μητέρες. Ενισχύονται με υποτροφίες νέοι, κληρικοί και λαϊκοί, για σπουδές στην Ελλάδα και την Αμερική, συγκεντρώνεται και προωθείται τεράστια ποσότητα φαρμακευτικού υλικού και εμβολίων, για την ανακούφιση από τις αναρίθμητες ασθένειες που ταλαιπωρούν τους ιθαγενείς με κυριότερη μάστιγα το AIDS. Γίνεται ενημέρωση για τα καταστροφικά αποτελέσματα των ναρκωτικών. Συγκεντρώνεται ιματισμός, υποδήματα, σχολικά είδη. Λειτουργούνται ραδιοφωνικοί σταθμοί. Εκδίδονται περιοδικά. Γίνονται μεταφράσεις λειτουργικών βιβλίων και σε διάφορες ευρωπαϊκές γλώσσες, που είναι κατά κάποιο τρόπο γνωστές στους κατοίκους διαφόρων περιοχών, αλλά και σε τοπικές διαλέκτους. Αναστυλώνονται και συντηρούνται παλαιά μνημεία¹³.

Όλα αυτά και άλλα πάρα πολλά ακόμη συμβαίνουν, επιτελούνται, κατορθώνονται με τη χάρη και την ευλογία του Θεού απ' άκρου σε άκρη της Αφρικής από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας. Έργο τεράστιο και ιστορικό. Έργο που δεν βρίσκεται «εν οράματι» ούτε στα χαρτιά. Υλοποιείται πραγματικά. Μέλημά του ο άνθρωπος, ως

---

¹³ Τζουμέρκα Παναγιώτη – Βαρβούνη Μ.Γ.: Το Ιεραποστολικό Έργο του Πατριαρχείου Αλεξανδρείας στην Αφρική δια των Ιερών Μητροπόλεων και Επισκοπών του. «Αλεξανδρινός Αμνητός», Αφιέρωμα στη μνήμη του Ι. Μ. Χατζηφώτη, Έκδοση Πατριαρχικής Βιβλιοθήκης Πατριαρχείου Αλεξανδρείας, Πηγές και Τεκμήρια Πατριαρχικής Ιστορίας 3, Αλεξάνδρεια 2009, τ. Β. σσ. 643-662.

εικόνα του Θεού. Χωρίς σύνορα, χωρίς διακρίσεις. Η Εκκλησία των Αλεξανδρέων δρα υπερεθνικά. Αγκαλιάζει ολόκληρη της Αφρική, ανεξάρτητα από υπηκοότητα ή εθνικότητα. Στο έργο της ενισχύεται συχνά από Εκκλησίες και πρόσωπα που δεν ανήκουν στην Ορθοδοξία αλλά εκτιμούν την τεράστια προσφορά και επιδιώκουν να συμβάλουν για το καλό των Αφρικανών αλλά, και μακροπρόθεσμα, για το καλό της ανθρωπότητας. Όπως έχει γραφτεί: *«Το Πατριαρχείο διακονεί τον άνθρωπο με αγάπη, εκφράζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο το θέλημα του Θεού και τον σκοπό της Εκκλησίας που δεν είναι άλλος από την σωτηρία»*¹⁴.

Ο Πατριάρχης Θεόδωρος ο Ιεραπόστολος της Αγάπης φροντίζει για όλους μα περισσότερο για τα παιδιά της Αφρικής. *«Υπηρετώντας τα παιδιά»*, έχει πει, *«υπηρετούμε τον Χριστό και μαρτυρούμε την προφητική αποστολή της Εκκλησίας, την Ελπίδα»*. Πρόκειται για έναν αγώνα τιτάνιο. Με αφάνταστες δυσκολίες που ξεπερνούν τα όρια. Με κινδύνους απρόβλεπτους, τόσο από το περιβάλλον και τις ιδιαιτερότητές του, όσο και από τις διαρκείς αναταραχές στις αφρικανικές χώρες, που κοστίζουν εκατόμβες νεκρών, αναπήρων, ορφανών και ό,τι άλλο συνεπάγεται κάθε πόλεμος. Αλλά εκείνος που αποφασίζει να αφιερωθεί στο έργο της ιεραποστολής γνωρίζει ότι ακολουθεί δρόμο κακοτράχαλο, που τις πιο πολλές φορές δεσ έχει χαραχθεί. Γνωρίζει ότι γίνεται Σίμων Κυρηναίος και σηκώνει και αυτός τον σταυρό του Χριστού, δέχεται να εγκαταλείψει την βολή και την άνεσή του. Γνωρίζει, όπως έγραφε ένας μεγάλος θεολόγος και ιεραπόστολος της εποχής μας, ότι *«Η διάνοιξη των δρόμων για τον ερχομό της Βασιλείας στις καρδιές των ανθρώπων και στην ιστορία δεν είναι κάτι απλό και εύκολο. Στοιχίζει»*¹⁵

Στην εποχή μας, που με επίταση γίνεται προσπάθεια να περιοριστεί ο θεολογικός λόγος και να περιοριστεί η δράση της Εκκλησίας, γίνεται ταυτόχρονα κατανοητό ότι, η Εκκλησία, με την δυνατότητα της χριστιανικής

¹⁴Τζουμέρκα Παναγιώτη - Βαρβούνη Μ.Γ., έ.α. σ. 660.

¹⁵ Αναστασίου, Αρχιεπισκόπου Τιράνων και πάσης Αλβανίας: Ιεραποστολή στα ίχνη του Χριστού, Αποστολική Διακονία, 2007^α, σ. 152.

προσέγγισης και τη δυνατότητα της δημιουργικής κινητοποίησης μέσα σε ένα ταραγμένο σημερινό γίγνεσθαι, όπου τα σύνορα υπερπηδούνται, οι αποστάσεις μηδενίζονται, η παιδεία είναι δυνατότητα όλων σε κάθε «πολιτισμένο» λεγόμενο τόπο, η τροφή βρίσκεται σε πλησμονή τόση, ώστε στρατιές αστέγων και επαιτών να διατρέφονται από τα σκουπίδια, σ' αυτόν τον κόσμο λοιπόν, η Εκκλησία προσφέρει τεράστιο έργο.

Στην προκειμένη περίπτωση, η Εκκλησία των Αλεξανδρέων, που «διατήρησε την πίστη και τις θρησκευτικές μας παραδόσεις και περιφρούρησε τη συνοχή και τη συνέχεια της ράτσας μας», όπως έγραφε μια διακεκομμένη Αλεξανδρινή, η Μερόπη Σπυροπούλου¹⁶, έχει αναλάβει να διατηρήσει τη ζωή και την αξιοπρέπεια των λαών της Αφρικής, ακολουθώντας το παράδειγμα και την επιταγή του ιδρυτή της.

Όλα όσα προαναφέρθηκαν δεν αποτελούν ούτε μια διαφήμιση της προσφοράς της Εκκλησίας και του Ελληνισμού στην Αίγυπτο και περαιτέρω στην Αφρική. Είναι προσπάθεια επισήμανσης της έκτασης της προσφοράς και του έργου που επιτελείται από το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας στην Αφρικανική ήπειρο. Ταυτόχρονα είναι και η υπογράμμιση της ενίσχυσής του έργου αυτού. Έργου που δεν διατίθεται κανείς να αναλάβει, διότι είναι δύσκολο και μη επικερδές μα τα μέτρα και τα μεγέθη της εποχής μας. Έργου που δεν μπορεί κανείς να επιτελέσει, παρά μόνον άνθρωποι αφιερωμένοι στον Χριστό, είτε είναι κληρικοί, είτε είναι και λαϊκοί, οι οποίοι στο μόνο που αποβλέπουν στην «διάνοιξη των δρόμων για τον ερχομό της Βασιλείας του Θεού», όπως προσφυώς έχει διατυπωθεί, με άλλα λόγια έργου πέρα από ευκαιρίες και συγκυρίες, έργο του οποίου Αρχηγέτης, Οδηγητής και Προστάτης είναι ο Ιησούς Χριστός.

Είναι τέλος ένα έργο το οποίο, στο οποίο οφείλουν να επενδύσουν όλοι όσοι επιθυμούν να αποταμιεύουν στο ταμειυτήριο της ψυχής και του πνεύματος, καθώς συγκεντρώνουν θησαυρό αδαπάνητο, τον οποίο, αυτόν

---

¹⁶ Σπυροπούλου Μερόπης Ν.: Στη χώρα του μεγάλου ποταμού, Οι Εκδόσεις των Φίλων, Αθήνα 2004, σ. 146.

αποκλειστικά και μόνον, μπορούν να μεταφέρουν και πέραν του τάφου.

Το Πατριαρχείο Αλεξανδρείας χρειάζεται την όποια ενίσχυση, στον τιτάνιο αγώνα για το αύριο του κόσμου, για την πραγμάτωση της ελπίδας και στους λαούς της Αφρικής. Ενίσχυση αφειδώλευτη και καρδιακή, ενίσχυση που δεν κινδυνεύει να πέσει σε χέρια καταχραστών, γιατί εδώ Έφορος και Επόπτης είναι ο ιδρυτής της Ιεραποστολής, ο Χριστός.